

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
3 januari 2006

Ons kenmerk
SFB/2005/52729

Uw brief van
14 november 2005

Uw kenmerk
2050602930

Onderwerp
Vragen van het lid Jungbluth

Hierbij zend ik u de antwoorden op de Kamervragen van het lid Jungbluth van uw Kamer over het vervallen van het recht op studiefinanciering voor studenten die niet voldoen aan de nationaliteitseis.

Deze vragen werden mij toegezonden op 14 november en zijn bij u bekend onder het kenmerk 2050602930.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Mark Rutte

Antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Jungbluth (GroenLinks) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ingezonden d.d. 14 november 2005, kenmerk 2050602930).

1

Bent u op de hoogte van de brieven die de IB-Groep heeft gestuurd aan studenten op het MBO, HBO en WO die in Nederland wonen, maar niet de Nederlandse nationaliteit bezitten, en waarin aan hen het recht op studiefinanciering, OV-kaart en/of OV-vergoeding wordt opgezegd? 1)

Ik veronderstel dat het lid Jungbluth doelt op de jaarlijkse prolongatie die in oktober is gestuurd aan alle studerenden die Nederlandse studiefinanciering ontvangen. Dit zijn nagenoeg 600.000 brieven. In deze brief staat welke aanspraak de studerende in 2006 heeft op studiefinanciering.

2

Kunt u aangeven wat de achtergrond en beweegredenen zijn van deze beslissing en uit welk beleid deze maatregel voortvloeit?

Om in aanmerking te komen voor studiefinanciering moeten studerenden voldoen aan de criteria uit de Wet studiefinanciering 2000 (WSF 2000). Wat betreft studerenden met een EU-nationaliteit anders dan de Nederlandse geldt dat zij – naast de algemene voorwaarden – moeten voldoen aan de eisen voor (ex)werknemerschap of minimaal vijf jaar in Nederland moeten verblijven. Voor studerenden met een andere nationaliteit dan een van de EU-lidstaten geldt dat zij – naast de overige voorwaarden - een vergunning tot verblijf moeten bezitten die toegang biedt tot de studiefinanciering. De WSF 2000 gaat hier uit van het zelfde beginsel dat aan de "Koppelingswet" ten grondslag ligt: wie geen rechtmatig verblijf heeft, heeft geen aanspraak op voorzieningen uit de collectieve middelen.

Personen met een tijdelijke verblijfsvergunning kunnen gedurende de looptijd van de vergunning aanspraak maken op studiefinanciering, mits zij voldoen aan de overige voorwaarden. Vanaf het moment dat de verblijfsvergunning is verlopen, komen deze studerenden niet langer in aanmerking voor studiefinanciering. Conform haar taken controleert de IB-Groep de vergunningen van niet-Nederlanders en kent op basis van de geldigheidsduur daarvan studiefinanciering toe. De prolongatie is opgesteld op basis van gegevens die op dat moment bekend zijn bij de IB-Groep. Niet-Nederlanders waarvan de verblijfsvergunning in de loop van 2006 verloopt, wordt er in de prolongatie op gewezen dat hun aanspraak op studiefinanciering daarmee eindigt. Mocht de tijdelijke verblijfsvergunning van een studerende in de loop van 2006 worden verlengd, of omgezet worden in een permanente vergunning, dan wordt uiteraard het recht op studiefinanciering verlengd. De IB-Groep doet niets anders dan het uitvoeren van de WSF 2000.

3

Kunt u aangeven welke groep studenten door deze maatregel wordt getroffen?

Het betreft studenten waarvan geconstateerd is dat zij, op basis van de huidige gegevens, vanaf een bepaalde datum in 2006 geen recht meer hebben op studiefinanciering. Dit kan zijn omdat bijvoorbeeld de studiefinancieringrechten zijn verbruikt, omdat de leeftijdsgrens is bereikt, maar ook omdat de verblijfsvergunning – voor studenten van buiten de EU een voorwaarde om in aanmerking te komen voor studiefinanciering – verloopt.

4

Kunt u zowel kwalitatieve als kwantitatieve gegevens verschaffen over de getroffen groep, bijvoorbeeld of het gaat om studenten die zowel in Nederland als buiten Nederland zijn geboren (en die niet de Nederlandse nationaliteit hebben aangenomen, maar gekozen hebben voor de nationaliteit van het land van herkomst of moederland)?

Van de studenten die in oktober een prolongatie hebben ontvangen, hebben 18.598 een verblijfsvergunning voor (on)bepaalde tijd. Voor 2.740 van deze studenten zal in de loop van 2006 de verblijfsvergunning verlopen. Dit betekent dat deze 2.740 studenten in de prolongatie hebben kunnen lezen dat hun recht op studiefinanciering op dat moment vervalt. Indien de verblijfsvergunning van de student tijdig wordt verlengd, wordt uiteraard ook de aanspraak op studiefinanciering gecontinueerd.

In het kader van de uitvoering van de WSF 2000 is het land van herkomst van deze studerende niet relevant, noch welke nationaliteit zij hebben. Over deze gegevens beschikt de IB-Groep dan ook niet. Het enige dat relevant is – naast de overige voorwaarden – is dat de student rechtmatig in Nederland verblijft. Hierin volgt de WSF 2000 nationale regelgeving.

5

Bent u het met het principe van deze maatregel eens, namelijk dat deze studenten door de nationaliteitsmaatregel tijdens hun studie uitgesloten worden van rechten die ze al hadden en die voor alle Nederlandse studenten gelden?

Een niet-Nederlandse student met een verblijfsvergunning moet weten dat de aanspraak op studiefinanciering alleen bestaat gedurende de looptijd van die verblijfsvergunning. Ik ben het er mee eens dat de overheid consistent handelt en geen voorzieningen verstrekt aan een student die geen rechtmatig verblijf meer heeft.

6

Kunt u uitleggen waarom voor deze groep studenten het cohortbeginsel niet geldt en waarom zij tussentijds te maken krijgen met veranderde voorwaarden?

Een zogenaamde cohortgarantie is van toepassing op studerenden die in de loop van hun studie te maken krijgen met een wijziging in de wettelijke voorwaarden. Een cohortgarantie biedt de mogelijkheid voor studerenden om, in een dergelijke situatie, de studie af te maken onder de oude voorwaarden die golden toen de studerenden aan de studie begonnen. In het geval van een verlopende verblijfsvergunning is er geen sprake van een wijziging van de wettelijke voorwaarden. De koppeling tussen het verblijfsrecht van niet-Nederlanders en het recht op studiefinanciering geldt immers – conform nationale regelgeving – al sinds de invoering van de Wet studiefinanciering in 1986. Een cohortgarantie is dus niet aan de orde als het gaat om niet-Nederlanders waarvan de verblijfsvergunning afloopt.

7

Geldt de nationaliteitsmaatregel voor alle cohorten studenten, ook voor aankomende generaties studenten?

Ja.

In de WSF 2000 is vastgelegd wanneer iemand in aanmerking komt voor studiefinanciering. Zie verder het antwoord op vraag 2.

8

Kunt u aangeven waarom voor de termijn van 1 december 2006 is gekozen als de datum waarop hun recht op studiefinanciering, OV-kaart en/of OV-vergoeding vervalst?

Zoals uit de voorgaande antwoorden blijkt, is het recht op studiefinanciering gekoppeld aan de geldigheidsduur van de door het Ministerie van Justitie afgegeven verblijfsvergunning. Er is dus niet gekozen voor 1 december 2006 als datum. In de door het lid Jungbluth aangehaalde voorbeelden zal de verblijfsvergunning aflopen in de maand november 2006.

9

Kunt u aangeven of het collegegeld ook navenant hoger wordt voor deze groep als zij eenmaal zijn uitgesloten van studiefinanciering, OV-kaart en/of OV-vergoeding? Zo ja, welke bedrag moeten zij dan betalen voor hun MBO-, HBO- of WO-opleiding?

Het collegegeld voor een voltijdse opleiding aan een hogeschool of universiteit voor studenten die studiefinancieringgerechtigd zijn, bedraagt in 2005/2006 € 1.329,58,-. Het collegegeld voor studenten die geen recht (meer) hebben op studiefinanciering wordt door het instellingsbestuur vastgesteld. Hieraan is geen maximum verbonden, en het bedraagt ten minste € 1.329,58,-. Het les- en cursusgeld voor het MBO wordt door de overheid vastgesteld. De hoogte hiervan wijzigt niet als iemand niet (langer) in aanmerking komt voor studiefinanciering.

10

Hebt u kennisgenomen van het bericht 2) dat uit onderzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap blijkt dat het aantal allochtone studenten sinds het studiejaar 2004/2005 is gezakt van 16% naar 14% op universiteiten en van 15% naar 13% op hogescholen?

Ja.

Overigens is het zo dat het percentage allochtone studenten onder de eerstejaars het laatste jaar weliswaar iets is afgenomen door een kleine absolute daling, maar het lagere percentage wordt voornamelijk veroorzaakt door de grote toename van de totale instroom eerstejaars studenten in het hbo en wo.

11

Deelt u de mening dat het van belang is dat allochtone leerlingen in Nederland gestimuleerd worden deel te nemen aan het middelbaar- en hoger onderwijs, of ze nu op dat moment wel of niet de Nederlandse nationaliteit bezitten?

Ik acht het van belang dat alle jongeren worden gestimuleerd om deel te nemen aan het middelbaar- en hoger onderwijs. Dit geldt uiteraard ook voor Nederlanders van allochtone komaf. Voor studerende met andere nationaliteiten geldt een beperkte verantwoordelijkheid met betrekking tot studiefinanciering. Zie ook het antwoord op vraag 2.

12

Deelt u de mening dat deze maatregel wellicht een verlagend effect heeft op de instroom van allochtone leerlingen in het middelbaar- en hoger onderwijs in Nederland?

Neen.

De wijze waarop in de studiefinanciering omgegaan wordt met studerende die niet de Nederlandse nationaliteit bezitten, heeft geen relatie met de instroom van Nederlandse studerende van allochtone komaf. Overigens zijn sinds de invoering van de studiefinanciering studerende, waarvan de verblijfsvergunning afloopt, uitgesloten van deze financiële voorziening. Sinds 1986 is er niets in dit beleid veranderd.

13

Kunt u toezeggen dat studenten zonder Nederlandse nationaliteit, maar wel wonend en studierend in Nederland, door kunnen studeren met behoud van studiefinanciering, OV-kaart en/of studievergoeding? Zo neen, waarom bent u niet bereid voor deze groep allochtone studenten dezelfde rechten toe te kennen als andere studenten en waarom mogen zij hun al verworven rechten niet behouden? Zo ja, kunt u uitleggen of de IB-Groep in Groningen eigenmachtig heeft besloten deze brieven te sturen?

Iedereen die in Nederland verblijft met een geldige verblijfstitel als genoemd in de WSF 2000 en tevens voldoet aan de overige voorwaarden in de WSF 2000 kan studeren met behoud van studiefinanciering en de OV-studentenkaart. De aanspraak op studiefinanciering bestaat alleen gedurende de looptijd van de verblijfsvergunning. Zoals in het antwoord op vraag 5 vermeld, ben ik het er mee eens dat de overheid consistent handelt en geen voorzieningen verstrekt aan studenten die niet (langer) een rechtmatig verblijf hebben.

Ingevolge artikel 3 van de Wet verzelfstandiging Informatiseringsbank is de IB-Groep gehouden (onder meer) de WSF 2000 uit te voeren. Een onderdeel van deze wet is de toetsing van het verblijfsrecht in Nederland, een voorwaarde voor het in aanmerking komen voor studiefinanciering. De IB-Groep doet niets anders dan het uitvoeren van de WSF 2000. Er is dus geen sprake van 'eigenmachtig' handelen.

- 1) Betreffende brieven zijn verstuurd op 7 oktober 2005 ('Bericht Studiefinanciering')
- 2) de Volkskrant, 3 november jl., 'Minder allochtonen gaan studeren aan HBO of universiteit'.